

מסורת הש"ס

(א) ושלם כו' (ש"ק) (ב) ש"ס
וכו' (ג) ש"ס (ד) ש"ס
(ה) ושלם דלמרו.

תורה אור השלם

1. ובשנה הרביעית יקרא
כל פרו קדש הלוים
לפי ויקרא יט כד

הגרות הב"ח

(ה) רבי ד"ה פירות
טו של שנה הרביעית
מד. י"ב שלם קדש ש"ו
כשנו: (ז) ר"ה בן שנים
כו אף בשנים י"ב פי'
מלה כתיב תמים כול השנה
ואח וכתיב תמימים משנת
שהיה אדם לגמרי דכס'
שהיה אדם תמימים השנה
אדם אף בשנים ואלו בן
שמי שנים ומדכס' בן שנה
אלו בן שנים השנה אף
עגל בן שנים ויקרא
לדעו תמימים כתיבים תמים
תמימים אף בשנים כ"ה
דף י"א

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה י.

ופירות נטיעה וז אסורים כו'. ואף על פי שאמרנו עלתה לו שנה אם מטנו זה פירות לאחר ר"ה של שנה (א) שלשית מיד עדיין אסורין הן עולמית משום ערלה שאע"פ שר"ה משרי לנטיעה ט"ו בשבט ר"ה לאילן וזו כבר נעשית אילן לפיכך אין שנתה מתחדשת לאלת מיד ערלה עד ט"ו

בשנת אכל משום והלן אם יחגטו זה פירות דין רבועי עליהם לאכול גירושלים וצט"ו לשנה הבאה יאלו מיד רבועי פירות המנוטים זה מכאן ואילן לך היעולה לה לי שלפני ר"ה שמתה המירה מט"ו בשבט ועד ר"ה: מנא הני מילי. ששנות ערלה ורבועי נמשכין לאסור פירות המנוטים קודם ט"ו בשבט לאחר שכלו שלשתי שנים ערלה: ומטו זה. יש מטין ומכריעין בשמועה זו לאומרה משמיה דרבי ינאי: ובשנה הרביעית. וי"ו מוסף על ענין ראשון יהיה לכס ערלים אף בתוך שנה הרביעית: ובשנה החמישית. תאכלו את פירות המנוטים על ענין רבועי דסליק מנייה: פעמים שרביעית. כגון אם מיהרו פירותיו למנוט ברביעית לפני ששט ועדיין אסורים משום ערלה אסורין בהגהה עולמית: פעמים שחמישית כו'. כגון פירות שחגטו זה קודם ששט ועדיין חלול

אכל אם אחרת חמיתה עד לאחר ט"ו בשבט אין בהן אסור: נימא. הא דקמיה לעיל פחות מל' יום לא עלתה לו שנה דלא כרבי מאיר: עגל בן שנה. דכתיב (ויקרא טו) עגל וכבש בני שנה: בן בקר. של שמיני למנוחש שנאמר (שם) קח לך עגל בן בקר למטאת: בן ששים. שנאמר קח לך עגל בן בקר ואיל לעולה תמימים. והכי מניח לה בחורת כהנים השנה בן בקר ואיל לעולה תמימים אף בשנים (יב). פיר. אפילו כבש פר בן בקר לא נקרא פר בפחות מג' שנים: כי קאמר ר"מ כסוף שנים. כגון יום אחד בשנה שלשית שהוא סוף הכשר שנומיו של פר: אכל בחמילם שנים. כגון שנה ראשונה של נטיעה שהיא תחילת מנין שני ערלה לא אמר: ומה נדה שאין החלם היום עולה לה כסופה. שנאמר (שם טו) שבעת ימים תהיה בנדחה תהא בנדחה כל ז' ולא תאמר מקל'ת יום שביעי ככולו ותטובל ביום: סוף היום עולה לה כסופה. שאם ראתה סמוך לשפוקת החמה עולה לה יום זה ז' ימי נדה ואינה לריעה למנות אלא ו' והוא. ובנדה דלורייאת קאמר שאינה זקוקה לנקיים שלא הנריכה מורה ספירת ז' נקיים אלא לנדה אפי' ראתה כל ז' ושפוקת עם שפוקת החמה טובלת לערב ומיהו עכשיו החמירו בנות ישראל על עמם להחזיקן בספק ימות לעטין ז' נקיים בלא טעו ואין יום שפוקתה זו עולה לה למנין ז'. והרבה טעו בשמועה זו ללמוד מכאן לספור יום שפוקתה זו למנין ז' נקיים שהיו מפרשים סוף היום עולה לה בתחלתה דסוף יום שפוקתה זו עולה לה ראשון לו' נקיים וזו מדה בנות כותיים הוא ששנינו בהן (נדה דף ג.) יום שפוקתה זו סופרת למנין ז': ה"ג שנים שיום אחד עולה להם כסופו כו'. שנים הקצונין לכל דבר שיום אחד עולה להן בתחלת שנה אחרונה כסוף שנים הקצונות לדבר:

כומיס כדאיפת בריש פרק בנות כותים (נדה ד' ג.) ושם דיום שפוקתה זו סופרתה למנין ז' דאע"ג דפרק ערלה אן נמי נספריה לא קיימא לן הכי מדפרין בפרק בתרא דנדה (ד' טז.) ורב כותאי אמרה לשמעמיה ואפ"ה תחילת היום עולה כסופה לר' יוסף בפרק כיצד לזין (פסחים ד' פא.) דלמרינן מקל'ת היום ככולו דלא מני למשכה טומאת התהום דנדה משום דאין סומרת למפרע ואינה מטמאה אלא מכאן ולהנה וזה גדולה נמי לא משכחת אלא בשופעת או ברוחה שני בין השמשות וז"ל דהאי ק"ו דהכא לרבנן ולא לרבי יוסי מיהו אפילו לרבנן קשיא דנדי נמי דלכי חזיא בשביעי מטמאה למפרע מ"מ כיון דשריא לשמש לאחר עובייה מיד מדלורייאת אי לא משום דלסרו רבנן שמה תבא לרבי ספק כדלמרינן בפרק בתרא דנדה (ד' עב.) ושם ע"כ עולה לה תחלת היום דאי לאו הכי הו"א אחר תהור אחר רחמנא (ויקרא טו) וליכא ונראה דלא דמיא זבה להני דהא אימיס נקיים קפיד רחמנא והיאך יעלה סוף היום והרי אין יום זה תהור דכבר ראתה ואע"פ דבשומרת יום סוף היום עולה כמו שאפרש שאני התם דספירת אחד לאחד נפקא לן כסוף נדה (דף עג.) מדכתיב יהיה אכל אחר תהור כתיב דדרשינן שלא תהא עומאה מפסקת אכל תחלת היום דין הוא שיעלה כסופה דכל כמה דלא ראתה הרי הוא תהור ואפי' ודאי דחיק לאשכוחי זבה גמורה לר' יוסי ברוחה בשני בין השמשות הא משכחת לה ברוחה בלילות דספירת לילה לאו ספירה היא כדאיפת בפ"ב דמגילה (ד' כ.) ושם וי"ל דדחיק אזבה בימינו משום דכתיב כל ימי זבה דמאי טעמא א"ל ר' שמעיה לר' אבהו כסוף נדה (שם) אימא בימינו תהוי זבה בלילות תהוי נדה ובפ"ק דהריות (ד' ז.) נמי גבי דקוקים דלמרו זזבה לה אי אלא בימינו ומיהו לא יתכן דאם כן הוה ליה לפרושי ולימא זבה בימינו היכי משכחת לה ועוד דכי משני דרואה

ופירות נטיעה וז אסורין עד ט"ו בשבט. דנדי לנטיעה ר"ה משרי לענין ערלה לאילן מיהא ט"ו בשבט כדדריש רבי ינאי מדכתיב ובשנה הרביעית ובשנה החמישית והא דקבעי שבת ר"ה האילן ואלו רוב בשמי שנה כדלמרינן לקמן (דף ז.) מ"מ נפקא מינה צמחי דמשרי ר"ה לענין נטיעה ל' יום לפני ר"ה ערלתה לו שנה ולא אילנין

צמחי ר"ה ערלתה לו שנה ולא אילנין צמחי ר"ה ערלתה לו שנה ולא אילנין לפני ט"ו בשבט למנות ל' יום לפני ט"ו בשבט ויש הלכות גדולות שכתבו בהם ופירות שנה רביעית צמחי דמשרי לכו אסורין עד דנפקא ועיילא חמישית ושנתה הוא דנדיה לא איירי בשמעתין כלל דלמותן שחגטו ברביעית קודם ט"ו בשבט אסורין לעולם והחטוין ברביעית אחר ט"ו בשבט שרו לאחר פדייה לאחר (א) ובג"ה של אספמיא כתוב ופירי דפרדס דשנת ארבע אסורי עד דפריק להו:

הא א"ר אבהו יום אחד בשנה חשוב שנה. שהתא לא ידע דהא דמקסי דנסוף דל' לקליטת: בן כ"ד חדש ויום אחד. קמס פר בן שלש דקמתי סיפא והאי יום אחד משום דיום אחד בשנה חשוב שנה ולר"א ל' וכל אומר יום ל' אין דינו לא כבן בקר ולא ככר מדי דהוא אפלטג כסוף פ"ק דחולין (ד' ג.) ושם דלעטרין או לרביי ושמה התם שאני מדקמתי בפ"ק דפרה (ג' טז.) דבן י"ג חדש אינו כשר לא לאיל ולא לכבש ולא קמתי הכי גבי פר ולא לכל מילי אמרינן דיום אחד בשנה חשוב שנה דיש דברים דאפילו מעת לעת בעינן דמתנן בפי' יולא דופן (נדה ד' מה.) בן ט' שנים ויום אחד בן י"ג שנה ויום אחד בת י"ב שנה ויום אחד דאומי ויום אחד כדי להשלים מעת לעת דנבט ג' שנים ויום אחד פליגי תנאי גמרי' (שם ד' מד.) דלר"מ אפי' צבת שמי שנים ויום אחד מתקדשת צביאה דכתיב ג' שלימות דמיא דיום אחד חשוב שנה וחכמים בעי צבת ג' ויום אחד דמעט לעת נעתי: עגל סרה בן שנה בן בקר בן שתיים פר בן ג'. ע"כ בן בקר בן ששים דקאמרינן היינו עגל בן בקר ולא פר בן בקר דמנוכה בחורת כהנים גבי פר כהן משיח דמיא פר יכול אפילו זקן מ"ל בן אי בן יכול קטן מ"ל פר הא כיצד בן ג' דבכרי חכמים ר"מ אומר אף בן ארבע בן חמש כשרים ותימה דתנן בפ"ק דפרה (משנה ג') ר' יוסי הגלילי אומר פרים בני שנים שנאמר ופר שני בן בקר תקח לחטאת ומכ"א אף בני ג' ר"מ אומר אף בני ארבעה וחמשה כשרים אלתא מכשיר ר"מ בפר אפילו בני שתי שנים דהא מוסף ארבי יוסי הגלילי ופסקא משמע מדעגל בן בקר לר"מ בן שנים פר בן בקר בן ג' אכל החטאת מבן ג' לא יולא דלף דקאמר ר"מ במסכת פרה (שם) ארבען קאי ולא אר' יוסי הגלילי ובחורת כהנים תמתי דר' יוסי הגלילי בתר מילתא דר"מ וחכמים ורבנן דהתם ללא רבנן דפרה:

ולאן ק"ו הוא ומה נדה. מריש פירקין ל"ק מדי כדפרישית התם ר"ן ז: ד"ה אכל: שנים שיום אחד עושה אהם כסופו. האי תחילתן היינו תחילת שנה וסוף חשבון והאי סופן היינו סוף שנה ותחילת חשבון ואפי' זבה חוכיה שהיא איפכא מנדה שאין סוף היום עולה לה בתחילתה שזוהי מנדה אסורה כל היום שנאמר שבעת ימים תהיה בנדחה וקיימא לן תהיה בנדחה כל שבעה (א) כל יום השביעי, ולא אמרינן מקצת היום ככולו, ואמרינן מקצת היום ככולו בתחילת ידיתה, שאם ראהה שעה אחת סוף היום משלש שעה ימים אחרים וטהורה היא. שנה שיום אחד עולה לה (ב) כסוף שניו.

(א) אולי י"ל דכתיב שבעת ימים תהיה בנדחה (א) כל יום השביעי, ומתאם כל שבעה כל יום כ"ו. (ב) נראה דכתיב אף יולא טילה לה נקיים שנים יום אחד טילה לה כסוף שנים יום אחד

עין משפט
גד מצוה

בב א"ר מ"י פ"ט מה"ל טעם
דכתיב (וי' ו) וטו י' שנת
ש"ן (קולט) וקולט טושי"ט
י"ד פי' ר' ל' טע"ד ה':
בב ב"מ פ"א מה"ל
עמשה הקצונות הו"א ד'
סוף ע"ן קפ"ג:

רבינו חננאל

(פחות) ופירות נטיעה וז אסורין עד יום חמישה עשר בשבט, אם לעולה ערלה אם לרביעי רבועי. מנא לן רבתיב שלש שנים יהיה לכס ערלים לא יאכל ובשנה הרביעית יהיה כל פירו, מוקא מסיק לא יאכל ובשנה הרביעית, ולא מסיק הי גייה, שבעתי מנה פעמים שבאת ברביעית ואסורין משום ערלה, כגון שנטע פחות משלש יום לפני ראש השנה, והא (בתנן) דהנו רבנן ולא כר' מאיר, דאי ר' מאיר האמר יום אחד בשנה חשוב שנה, דתניא פר האמר ובחורת כהנים בן עשרים וארבעה חרש ויום אחד דברי ר' מאיר, ודחיקן אפילו תימא ר' מאיר לא אמר ר' מאיר יום אחד בשנה חשוב שנה אלא כסוף שנה כדתנן בן כ"ד חרש ויום אחד, תחשוב לו יום להשלימו שלש שנים, אבל בתחלת שניו, כגון הא נטיעה ויבוצא בה שלש יום כפי לעלות לר שנה, אמר רבא ק"ו, ומה נדה שאין תחילת היום עולה לה כסופה, פיר' יום שביעי לנידחה אסורה כל היום שנאמר שבעת ימים תהיה בנדחה וקיימא לן תהיה בנדחה כל שבעה (א) כל יום השביעי, ולא אמרינן מקצת היום ככולו, ואמרינן מקצת היום ככולו בתחילת ידיתה, שאם ראהה שעה אחת סוף היום משלש שעה ימים אחרים וטהורה היא. שנה שיום אחד עולה לה (ב) כסוף שניו.

(א) אולי י"ל דכתיב שבעת ימים תהיה בנדחה (א) כל יום השביעי, ומתאם כל שבעה כל יום כ"ו. (ב) נראה דכתיב אף יולא טילה לה נקיים שנים יום אחד טילה לה כסוף שנים יום אחד